

ПОЛІТОЛОГІЯ

УДК 32: 004. 8

DOI: <https://doi.org/10.21564/2663-5704.60.299686>

Козьма Василь Васильович, доктор політичних наук, професор,
головний науковий співробітник Інституту політичних і етнонаціональних
досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, м. Київ, Україна
e-mail: kozma_v@meta.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8970-5968>

Комарова Ольга Сергіївна, кандидатка філологічних наук, доцентка,
доцентка кафедри східноєвропейських мов
Національної академії СБУ, м. Київ, Україна
e-mail: olga_komarova@meta.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6324-6647>

ВПЛИВ ТЕХНОЛОГІЇ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ ТРАДИЦІЙНИХ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ

Статтю присвячено дослідженню впливу технології штучного інтелекту на функціонування традиційних політичних інститутів у частині виконання ними конкретних функцій. Особливої уваги звертається на ризики та загрози, що виникають сьогодні перед українською державою в питаннях гарантування національної безпеки. Наголошується, що розвиток технології штучного інтелекту значно посилює ці загрози, зокрема в інформаційній сфері. Наводиться аналіз експертних оцінок та політичних заяв щодо важливості контролю за використанням нової технології. Позначено потенційні можливості використання алгоритмів штучного інтелекту в політичній сфері.

Ключові слова: штучний інтелект, політичні інститути, держава, функції, інформація, війна, безпека.

Постановка проблеми. Немає потреби переконувати наукову спільноту в тому, що людство стрімко переходить у нову фазу свого розвитку – в епоху штучного інтелекту. Залишимо для філософської рефлексії питання, що таке інтелект і навіщо взагалі людині знадобився його аналог. Зазначимо лише,

що під терміном «штучний інтелект» (ШІ, *англ. Artificial intelligence*), як правило, розуміється науковий напрямок, метою якого є створення штучних пристроїв зі здатністю раціонально мислити.

Що означає цей перехід? Якщо коротко, ми вступаємо в епоху, коли технології штучного інтелекту будуть широко використовуватися в усіх сферах людської діяльності. У зв'язку з цим виникає нагальна потреба обговорення цієї проблематики у вітчизняному експертному колі. Одним із напрямків такого наукового політологічного дискурсу є аналіз ризиків та перспектив використання нової технології на політичну сферу взагалі та на функціонування політичних інститутів зокрема. Актуалізує цю проблематику війна, адже вкрай низький рівень обізнаності українських громадян із технологіями штучного інтелекту не може не викликати занепокоєння, особливо тепер, коли проти нашої країни здійснюється повномасштабна військова агресія з використанням усіх можливих сил та засобів. Так, за даними соціологічного опитування, майже 34% українців відповіли негативно на запитання: «Чи знаєте Ви, що таке штучний інтелект?». Лише 24% впевнені, що добре знають, про що йдеться, ще 42% мають приблизне уявлення про цю технологію [1]. Показники сумні, адже технологія розвивається швидко і, крім зручності, несе в собі конкретні загрози, протидіяти яким неможливо, якщо не розумієш, із чим маєш справу. Зрозуміло, що для українців теперішні загрози війни є набагато важливішими за будь-які апокаліптичні прогнози, пов'язані зі штучним інтелектом. Із сигналом повітряної тривоги в людині вмикається головний інстинкт – вижити сьогодні й зараз, а до того, що буде завтра, ще треба дожити. Та попри обставини сьогодення необхідно підвищувати рівень освіченості й критичного мислення громадян щодо використання систем штучного інтелекту як у політичних процесах, так і в повсякденному житті. Від цього виграють усі.

Результати аналізу основних досліджень та публікацій. Слід зазначити, що проблематика впливу інформаційних технологій на політичну сферу життєдіяльності суспільства викликає неабиякий інтерес серед вітчизняних авторів. У рамках політико-правового дискурсу цікавими та змістовними є публікації Н. Вінникової [2], О. Данильяна, О. Дзьобаня [3], Н. Боловськ [4], І. Сабова [5], С. Асіряна [6], О. Тарути [7]. Ці та інші напрацювання формують базу відповідної проблематики та створюють передумови для її подальшого поглибленого вивчення.

Метою статті є з'ясування ризиків використання технології штучного інтелекту на функціонування традиційних політичних інститутів у частині виконання ними конкретних функцій.

Виклад основного матеріалу. Очевидно, що сьогодні штучний інтелект починає проникати в усі сфери людської діяльності, і це ще раз нагадує – про-

грес науки зупинити неможливо. Однак, мабуть, уперше у своїй історії, людство не зовсім розуміє, куди рухається наука і до чого може призвести такий прогрес, зважаючи на ту обставину, що темпи розвитку штучного інтелекту значно випереджають процеси його регулювання та контролю. Ба більше, з вуст тих хто очолив нову наукову революцію, усе частіше звучать ті самі апокаліптичні прогнози. Чого варта лише заява «хрещеного батька» штучного інтелекту Джеффри Хінтона про те, що він шкодує про справу всього свого життя і втішає себе виправданням: «...якби я не зробив цього, зробив би хтось інший» [8]. А й правда, коли це люди переймалися такими «дрібницями» – думати про наслідки! Жага до пізнання та перетворення світу завжди була сильнішою за Божі кари, вогні інквізиції, осуд натовпу, страх невідомості й подібні речі. У цьому контексті ми поділяємо думку Карла Ясперса, що прогрес науки не йде в ногу з прогресом самої людини. «Прогрес може бути у знанні, у техніці, у створенні передумов нових людських можливостей, але не в субстанції людини, не в її природі...» [9, с. 184].

Кожна епоха нових технологій приносила людству принципово інші можливості. Подивімося, де і як саме використовуються інновації сьогодні та спробуємо знайти відповідь на поставлені вище питання про те, яку роль можуть відігравати алгоритми штучного інтелекту в політичній сфері та який вплив матиме ця технологія на діяльність традиційних політичних інститутів. У цьому місці варто зробити важливе уточнення. Ми говоримо не про експериментальні методи та спроби використовувати нові підходи до вирішення тих чи інших завдань, а про реальні можливості, які вже продемонстрували високу ефективність на практиці.

З історичного досвіду нам відомо, що держави для успішного виконання своїх функцій намагаються використовувати та впроваджувати різноманітні інновації. Зі зрозумілих причин першість серед усіх функцій тримає оборонна функція¹, і не секрет, що багато речей навколо нас, від клейкої стрічки до мікрохвильової печі були винайдені саме для військових цілей. Але не цього разу. Сьогодні лідером та піонером у використанні новітньої технології є приватна ініціатива, а найпоширенішою сферою застосування – медицина. У медичній сфері алгоритми штучного інтелекту виконують безліч завдань: уміють швидко вивчати результати аналізів та ставити на їхній основі діагноз; прогнозують генетичні захворювання та проблеми з серцево-судинною системою; контролюють стан хворих і в разі відхилень від норми повідомляють про це лікарям; допомагають в розробленні нових препаратів та вакцин; разом із людьми беруть участь під час проведення операційних втручань тощо. Без-

¹ Оборонною її називають завжди, навіть коли нападають.

умовно, можливості медицини завдяки використанню штучного інтелекту вражають і, мабуть, недалеко той час, коли теперішній стан цієї галузі матиме вигляд любительської гомеопатії.

Сказане вище не означає збереження статус-кво. Усе стрімко змінюється. За медициною підтягується промисловість, фінанси, сфера послуг, освіта, сільське господарство, транспорт. Прогнозовано, що й державний військово-промисловий комплекс зацікавився можливостями штучного інтелекту. Не стала винятком і політика.

Власне, у своїй основі створення та використання штучного інтелекту має політичний вимір, який пов'язано не лише зі зростанням конкурентної боротьби за лідерство в галузі технологій штучного інтелекту. Якби все зводилось лише до конкурентної боротьби за оптимальне використання нового науково-технічного досягнення з метою вироблення досконаліших методів організації виробництва, успішного просування товарів та послуг тощо – це одна справа. Тут ми маємо справу з дещо іншим. Кожен, хто долучився до марафону за світове лідерство у сфері штучного інтелекту, переслідує власну стратегічну мету. Питання лише в тому хто стане лідером. Щось подібне людство переживало з винайденням атомної зброї. Як і тоді, поширеною є думка, що країна, яка досягне лідерства в створенні штучного інтелекту, стане володарем світу. Чи так це насправді? Відповісти складно, адже з розвитком технологій швидко розширюються й можливості використання штучного інтелекту. Тому поки що можемо лише аналізувати те, що вже працює і на цій основі прогнозувати майбутнє. Нижче ми пропонуємо розглянути декілька прикладів використання штучного інтелекту у сфері політики, у першу чергу безпекової політики. А також покажемо рівень дискусії навколо цієї проблематики у світі. Почнімо з останнього.

18 липня 2023 р. Рада Безпеки Організації Об'єднаних Націй (ООН) провела перше у своїй історії засідання щодо штучного інтелекту. Міністр закордонних справ Великої Британії Джеймс Клеверлі, який головував на цьому зібранні, у своєму вступному слові заявив, що штучний інтелект несе в собі значні ризики й може фундаментально змінити кожен аспект людського життя тому потрібно терміново розробити глобальне регулювання цієї трансформаційної технології.

До Ради Безпеки звернувся також Генеральний секретар ООН Антоніо Гутерріш який, зокрема, підкреслив: «...застосування штучного інтелекту як у військових, так і в цивільних цілях може мати дуже серйозні наслідки для глобального миру й безпеки» [10]. Гутерріш погодився із закликами деяких країн до створення нового органу ООН для підтримки колективних зусиль з регулювання цієї надзвичайної технології за зразком Міжнародного агентства з атомної енергії (МАГАТЕ) чи чогось подібного.

Дозволимо собі невеличку ремарку. Хто, як не українці, добре знають, яка буде користь із нової структури у разі виникнення справжньої загрози! Така ж, як від ООН чи Ради Безпеки ООН в цілому. Це, на превеликий жаль, досить безпорадні організації, які нічого не вирішують і ні на що не здатні впливати.

Що передувало цьому засіданню. 30 травня 2023 р. провідні лідери в галузі штучного інтелекту, разом з експертами й ученими порушили питання, ні багато ні мало, «загрози вимирання людства через штучний інтелект», закликавши законотворців розглядати цю проблему нарівні з ризиками від пандемії чи ядерної війни. Перед цим у березні відомі на увесь світ бізнесмени Ілон Маск, Стів Возняк, група експертів зі штучного інтелекту та очільники індустрії опублікували відкритого листа із закликом до піврічної паузи в розробленні нових систем потужніших за мультимедійну модель GPT- 4 (Generative Pre-trained Transformer 4). Автори цього листа посилаються на потенційні ризики таких розробок для суспільства та людства в цілому.

13 червня 2023 р. колишній прем'єр-міністр Великобританії Тоні Блер і політик від Консервативної партії Вільям Хейг опублікували спільний звіт, у якому наголошується на необхідності створення нової структури ООН для розв'язання політичних проблем, пов'язаних із використанням та розповсюдженням технології штучного інтелекту. Вони стверджують, що непередбачуваний розвиток штучного інтелекту робить його однією з **найсерйозніших політичних проблем** (виділено нами. – *Авт.*) на теперішній час. Блер та Хейг виступають за те, щоб уряди Великобританії, США та інших союзників очолили створення цієї структури. Крім того, у своєму звіті ці політики зазначили, що теперішні підходи погано пристосовані для вирішення складнощів та ризиків, пов'язаних із новою технологією.

Який же результат усіх цих звернень та засідань. Хронологія подій наступна. У жовтні 2023 р. ООН створює консультативну раду з міжнародного регулювання штучного інтелекту. До ради одразу ж увійшли 39 представників урядових органів, наукових груп, бізнесу, включно з високопосадовцями відомих компаній. На прохання Генерального секретаря ООН Антоніо Гутерріша комісія до кінця року (2023) мала б підготувати рекомендації щодо використання штучного інтелекту, визначити ризики та можливості, які несе в собі ця технологія. Виступаючи на першому засіданні новоствореної ради, Гутерріш заявив: «Не вдаючись до безлічі сценаріїв кінця світу, уже очевидно, що зловмисне використання штучного інтелекту може підірвати довіру до інституцій, послабити соціальну згуртованість і загрожувати самій демократії. З усіх цих причин я закликав до глобальної міждисциплінарної дискусії з багатьма зацікавленими сторонами щодо управління штучним інтелектом, щоб його користь для людства – усього людства – була максимальною, а ри-

зики, які містяться, – зменшені» [11]. За результатами першого засідання зазначається, що рекомендації Консультативного органу використовують для підготовки Саміту Майбутнього, який заплановано провести у вересні 2024 р., а саме для переговорів навколо запропонованого Глобального цифрового договору. ООН консультуватиметься з Науковою консультативною радою, зокрема щодо того, як можна використовувати переваги штучного інтелекту для прискорення прогресу на благо всіх народів світу.

Ну що ж, можемо бути певні – справа в надійних руках. Правда, до вересня 2024 р. ціла вічність і поки в ООН будуть радитись та консультуватись, може бути запізно, тому проблему намагаються вирішувати кожен на свій розсуд. Так, наприклад, уже 30 жовтня, невдовзі після заяви Гутерріша, президент США Джозеф Байден видає указ про розроблення рекомендацій щодо безпеки штучного інтелекту. Цей документ має закласти основу регулювання до ухвалення законів парламентом. Звернімо увагу, це розпорядження стало наймасштабнішою спробою регулювання в цій сфері в США дотепер.

Ще далі пішов Європейський Союз, ухваливши 9 грудня 2023 р. перший у світі комплексний закон щодо регулювання штучного інтелекту. Закон, який називають «історичним», запровадить стандарти поведінки для виробників штучного інтелекту. Крім того, передбачається, що закон регулюватиме соціальні мережі та різноманітні пошукові системи. Закон про штучний інтелект між Європейським парламентом і державами – членами ЄС може запровадити світовий стандарт для класифікації ризиків, пов'язаних зі ШІ, а також забезпечення прозорості розробок у цій сфері й визначення заходів фінансового покарання для компаній-порушників. Правда офіційні особи ЄС наразі не розголошують деталі нового закону. Відомо лише, що в основу його закладено багаторівневу систему, яка базується на оцінці ризиків. Відповідно до неї, найвищий рівень буде застосовано до тих технологій штучного інтелекту, які становлять найбільший ризик для здоров'я, безпеки та прав людини.

Отже, звідусіль надходить інформація про нову небезпеку для людства і намагання їй запобігти. Наведені вище цитати із промов світових лідерів наштотвують на думку, що світ приречений і варто готуватися до найгіршого. Проте поставимо собі запитання: може, роль штучного інтелекту в сучасному житті людини занадто перебільшена, може, різноманітні засоби масової інформації та заангажоване експертне середовище навмисно «підігривають» цю тему? Думаємо, що відповідь не забариться.

Тепер перейдімо до розгляду проблемних питань, що були означені нами на початку цієї роботи. Попередній аналіз досвіду різних країн світу з упровадження штучного інтелекту в політичну сферу показує наявність декількох значних викликів для традиційних політичних інститутів. У першу чергу

це стосується держави, а точніше, можливості (неможливості) виконання нею конкретних функцій. Для прикладу, розгляньмо функцію гарантування національної безпеки українською державою. З початком повномасштабної війни стало очевидним, що розвиток технології штучного інтелекту значно посилює загрози національній безпеці України, зокрема в інформаційній сфері. Ідеться не лише про використання новітньої технології для проведення кібератак, створення пропаганди чи поширення дезінформації. Питання слід розглядати значно ширше. Почнімо з того, що з появою нових цифрових технологій з'явилася можливість створити альтернативу традиційній державі – так звану цифрову державу, державу в смартфоні. Не будемо заперечувати, це ноу-хау підвищує ефективність та якість виконання державою своїх функцій, формує більш інклюзивне суспільство, розширює доступ до освіти, банківських послуг, охорони здоров'я і та ін. До речі, українці вже змогли оцінити таку модель держави, розміщену на цифровій платформі «Дія». Утім треба зробити застереження: цифровізація створює для держави значні виклики, одним із яких є втрата державою монополії на збір, обробку, зберігання та поширення інформації. Ця функція держави передається різноманітним цифровим корпораціям, що може мати політичні наслідки. У цьому місці варто нагадати вкрай актуальний сьогодні вираз: «Хто володіє інформацією, той володіє світом». В Україні наразі близько 400 різноманітних оцифрованих державних реєстрів, частина з яких фізично перебуває за межами країни. Невдовзі після повномасштабного вторгнення російських військ в Україну, 12 березня 2022 р., Верховною Радою був прийнятий Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів» [12].

На виконання та конкретизацію положень Закону Кабінет Міністрів України цього ж дня прийняв постанову № 263 «Деякі питання забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів в умовах воєнного стану». Згідно з положеннями цих нормативно-правових актів, з метою збереження цілісності даних та недопущення їхньої втрати державні органи та інші власники / розпорядники публічних електронних реєстрів мають право розміщувати державні інформаційні ресурси та публічні електронні реєстри, або їхні резервні копії, у зашифрованому вигляді на хмарних ресурсах та/або в центрах обробки даних, що розташовані за межами України, та реєструвати доменні імена в домені gov.ua для такого розміщення, а також зберігати такі дані на фізичних носіях поза межами території України (зокрема в закордон-

них дипломатичних установах України). Можна зрозуміти дії української влади в її прагненні убезпечити доступ до критично важливої секретної інформації під час війни, проте виникає багато запитань щодо здатності та можливості виконати цю функцію, особливо коли така інформація зберігається на серверах за межами України.

І ще один важливий момент. Шляхом простих логічних міркувань можемо дійти висновку: чим більший масив інформації накопичується державою в цифровому вигляді, тим більшою стає спокуса використати для її опрацювання новітню технологію – штучний інтелект. А щоб не бути голослівними, відсилаємо читачів до численних інтерв'ю віце-прем'єр-міністра з інновацій, розвитку освіти, науки та технологій і водночас міністра цифрової трансформації України Михайла Федорова, у яких він заявляє про конкретні кроки в цьому напрямку. З технологічної точки зору такі проєкти виглядають досить привабливо. Проте, не будучи скептиками, запитаймо себе: чи може держава передавати контроль за виконанням своїх функцій технології, яка лише розвивається і, що найголовніше, погано прогнозована? Чи виправданим є такий ризик під час війни? Зрештою, відповіді на ці та подібні питання варто шукати в експертному середовищі, а не серед натовпу соціальних мереж.

Зі сказаного вище постає ще один виклик для держави, пов'язаний зі збереженням свого інформаційного суверенітету. У цьому випадку ми говоримо не лише про можливість протистояти технологічним загрозам, а й про правове регулювання та контроль за використанням технології штучного інтелекту. Сьогодні це питання є вкрай важливим не лише для окремих держав, а й для світу в цілому. Ми переконані, що українській державі зволікати з цим також не варто.

Таким чином, навіть побіжний погляд на інститут держави в сучасних умовах дає нам підстави говорити про те, що сучасні цифрові трансформації безпосередньо впливають на змістовні, структурні та функціональні параметри життєдіяльності ключових традиційних політичних інститутів, які для виживання та забезпечення власного ефективного функціонування змушені адаптуватися до глобального технологічного середовища.

Тепер скажемо декілька слів про вітчизняний досвід використання алгоритмів штучного інтелекту. Сьогодні наша країна, відчайдушно потребуючи підтримки, стала випробувальним майданчиком для цифрових рішень. Цей багатоцільовий інструмент викликає чимало суперечок щодо його використання у воєнний час. Зокрема, багато запитань щодо міжнародного гуманітарного права, етичних та моральних норм тощо. Проте, будьмо відверті, нам зараз не до цього. Варто погодитися з думкою теперішнього міністра

оборони України Рустема Умерова: «Війну виграють технології. Росіяни можуть мобілізувати для м'яких штурмів мільйони, а їх заводи за Уралом працюють у три зміни. Нашу перевагу забезпечать асиметричні відповіді, й вони можливі завдяки інноваціям. Ми винаходимо технології, тестуємо і масштабуємо їх» [13]. Тому, поки у спокійних, мирних частинах світу ті чи інші продукти викликають палкі суперечки, у нас вони проходять бойове хрещення. В умовах активних боїв головним завданням для українських розробників є забезпечення ШІ-рішень для фронту. Одним із них є система «Griselda», яка використовує ШІ для збору розвідувальних даних і підвищення ситуаційної обізнаності військ. Вона здатна обробляти тисячі повідомлень із супутників, безпілотників, соцмереж, ЗМІ та зламаних баз даних ворога. Штучний інтелект активно використовується: для розпізнавання цілей на полі бою; ідентифікації російських солдатів; розшифровки супутникових знімків. Його інструмент розпізнавання обличчя має дивовижні можливості – усе, що потрібно зробити, це завантажити фотографію в додаток, і завдяки вдосконаленим алгоритмам він зіставить її з одним із 10 мільярдів зображень у базі даних. Як заявляють українські військові, на сьогодні вдалося за допомогою штучного інтелекту ідентифікувати понад 125 тис. російських військових злочинців. Ця технологія стає в нагоді під час проведення пропагандистських, контрпропагандистських, дезінформаційних кампаній тощо.

Ще один приклад успішного використання новітньої технології – це діяльність компанії «Palantir», яка надає послуги українській армії. Ця компанія займається аналітикою даних. Серед її клієнтів – Міністерство оборони США, ЦРУ та ФБР. В Україні «Palantir» стає критично важливим для вирішення чимраз більшої кількості завдань – від надання гуманітарної допомоги до ведення бойових дій. Існують також інші приклади використання штучного інтелекту, але не про всі сьогодні можна говорити.

Висновки. Активне проникнення технологій штучного інтелекту у сферу державного управління, національної безпеки, виборчих процедур, публічної політики, електорального аналізу, політичної пропаганди, партійного будівництва дає нам можливість дійти висновку про те, що спектр можливостей застосування штучного інтелекту в політичних процесах лише розширюється. Цей факт актуалізує потребу в подальших дослідженнях впливу прикладних аспектів штучного інтелекту на політичну сферу, у першу чергу на функціонування традиційних державних інститутів, зосередивши увагу на тих викликах, які стоять перед ними в умовах теперішньої російсько-української війни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Самаєва Ю. Ставлення українців до штучного інтелекту на диво легковажне. Дарма. *Дзеркало тижня*. 2023. URL: <https://zn.ua/ukr/TECHNOLOGIES/stavlennja-ukrajintsiv-do-shtuchnoho-intelektu-na-divo-lehkovazhne-darma.html> (дата звернення: 08.01.2024).
2. Вінникова Н. Штучний інтелект у контексті глобального управління. *Політикус*. 2022. №3. С. 65–70.
3. Данильян О., Дзьобань О. Інформатизація як атрибут інформаційного суспільства: від ретроспекції до сучасної рефлексії. *Інформація і право*. 2022. №1 (40). С. 9–20.
4. Боловсяк Н. Штучний інтелект і демократія. Як сучасні технології використовують під час виборів. *Тиждень*. 2023. URL: <https://tyzhden.ua/shtuchnyj-intelekt-i-demokratiia-iaak-suchasni-tekhnohii-vukorystovuiut-pid-chas-vyboriv/> (дата звернення: 08.01.2024).
5. Сабов І. Політичний аспект використання штучного інтелекту. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2018. №1 (3). С. 77–80.
6. Асірян С. Використання штучного інтелекту під час виборів, практика, загрози виборчому праву громадян та шляхи подолання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2023. №77 (2). С. 17–22.
7. Турута О. Штучний інтелект крізь призму фундаментальних прав людини. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2022. №71. С. 49–54.
8. Kleinman Z., Vallance C. AI 'godfather' Geoffrey Hinton warns of dangers as he quits Google. *BBC News*. 2023. URL: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-65452940> (дата звернення: 22.12.2023).
9. Ясперс К. Про сенс історії (фрагменти). *Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрями* : хрестоматія / пер. А. Гордієнка. Київ : Ваклер, 1996. С. 183–210.
10. Свиридюк Ю. Глава ООН попереджає про ризики ШІ для глобального миру та безпеки. *Суспільне. Новини*. 2023. URL: <https://suspilne.media/531635-glava-oon-poreredzae-pro-riziki-si-dla-globalnogo-miru-ta-bezpeki/> (дата звернення: 23.12.2023).
11. В ООН мають намір створити рекомендації щодо штучного інтелекту. *Українформ*. 2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/3779131-v-oon-maut-namir-stvoriti-rekomendacii-sodo-stucnogo-intelektu.html> (дата звернення: 09.01.2024).
12. Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів : Закон України від 15.03.2023 №2130-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2130-20#Text> (дата звернення: 09.01.2024).
13. Тимошина Л. «Війну виграють технології», – Умеров до учасників ІТ-коаліції. *QIRIM Media*. 2023. URL: <https://qirim.news/news/Viiny-vygraut-tehnologii-umerov> (дата звернення: 30.11.2023).

REFERENCES

1. Samaieva, Yu. (2023). Stavlennia ukraintziv do shtuchnoho intelektu na dyvo lekhovazhne. Darma. *Dzerkalo tyzhnia – Mirror of the week*. URL: <https://zn.ua/ukr/TECHNOLOGIES/stavlennja-ukrajintziv-do-shtuchnoho-intelektu-na-divo-lekhovazhne-darma.html> [in Ukrainian].
2. Vinnykova, N. (2022). Shtuchnyi intelekt u konteksti hlobalnoho upravlinnia. *Politykus*, 3, 65–70 [in Ukrainian].
3. Danylian, O., Dzoban, O. (2022). Informatyzatsiia yak atrybut informatsiinoho suspilstva: vid retrospektsii do suchasnoi refleksii. *Informatsiia i pravo – Information and law*, 1(40), 9–20 [in Ukrainian].
4. Bolovsiak, N. (2023). Shtuchnyi intelekt i demokratiia. Yak suchasni tekhnolohii vykorystovuiut pid chas vyboriv. *Tyzhden – The week*. URL: <https://tyzhden.ua/shtuchnyj-intelekt-i-demokratiia-iak-suchasni-tekhnolohii-vykorystovuiut-pid-chas-vyboriv/> [in Ukrainian].
5. Sabov, I. (2018). Politychnyi aspekt vykorystannia shtuchnoho intelektu. *Mizhnarodni vidnosyny, suspilni komunikatsii ta rehionalni studii – International Relations, Public Communications and Regional Studies*, 1(3), 77–80 [in Ukrainian].
6. Asirian, S. (2023). Vykorystannia shtuchnoho intelektu pid chas vyboriv, praktyka, zahrozy vyborchomu pravu hromadian ta shliakhy podolannia. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University, ser. PRAVO*, 77(2), 17–22 [in Ukrainian].
7. Turuta, O. (2022). Shtuchnyi intelekt kriz pryzmu fundamentalnykh prav liudyny. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University, ser. PRAVO*, 71, 49–54 [in Ukrainian].
8. Kleinman, Z., Vallance, C. (2023). AI godfather Geoffrey Hinton warns of dangers as he quits Google. BBC News. URL: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-65452940>.
9. Yaspers, K. (1996). Pro sens istorii (frahmenty). *Suchasna zarubizhna filozofia. Techii i napriamy – Modern foreign philosophy. Currents and trends*. A. Hordienka (Tr.). Kyiv: Vakler, 183–210 [in Ukrainian].
10. Svyrydiuk, Yu. (2023). Hlava OON poperedzhaie pro ryzyky ShI dlia hlobalnoho myru ta bezpeky. *Suspilne. Novyny – Public. News*. URL: <https://suspilne.media/531635-glava-oon-poperedzhaie-pro-ryzyki-si-dla-globalnogo-miru-ta-bezpeki/> [in Ukrainian].
11. V OON maiut namir stvoryty rekomendatsii shchodo shtuchnoho intelektu. Ukrinform. (2023). URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/3779131-v-oon-maut-namir-stvoriti-rekomendacii-sodo-stuchnogo-intelektu.html> [in Ukrainian].
12. Pro vnesennia zmin do deiaknykh zakoniv Ukrainy shchodo zabezpechennia funkcionuvannia informatsiino-komunikatsiinykh system, elektronnykh komunikatsiinykh system, publichnykh elektronnykh reiestriv: Zakon Ukrainy vid 15.03.2023 №2130-IX. (2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2130-20#Text> [in Ukrainian].

13. Tymoshyna, L. (2023). «Viinu vyhraut tekhnolohii», – Umierov do uchasnykiv IT-koalitsii. *QIRIM Media*. URL: <https://qirim.news/news/Viiny-vygraut-tehnologii-umerov> [in Ukrainian].

Kozma Vasyl Vasyliovych, Doctor of Political Sciences, Professor,
Chief researcher of the Institute of Political and Ethnonational Studies
Research named after I. F. Kuras National Academy of Sciences of Ukraine,
Kyiv, Ukraine

Olga Serhiivna Komarova, Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor of the Department of East European Languages
National Academy of SBU, Kyiv, Ukraine

IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGY ON THE FUNCTIONING OF TRADITIONAL POLITICAL INSTITUTIONS

The article is devoted to the study of the impact of artificial intelligence technology on the functioning of traditional political institutions in terms of their performance of specific functions. Special attention is paid to the risks and threats that arise today for the Ukrainian state in matters of guaranteeing national security. It is emphasized that the development of artificial intelligence technology significantly increases these threats, particularly in the information field. An analysis of expert assessments and political statements regarding the importance of controlling the use of new technology is provided. The potential possibilities of using artificial intelligence algorithms in the political sphere are indicated.

Keywords: artificial intelligence, political institutions, state, functions, information, war, security.

